

KIRJALLINEN KYSYMYS 551/2013 vp

Vammaisten henkilöiden oikeuksien ratifiointi

Eduskunnan puhemiehelle

YK:n yleiskokous hyväksyi yleissopimuksen vammaisten henkilöiden oikeuksista joulukuussa 2006. Suomi allekirjoitti sopimuksen maaliskuussa 2007, mutta ei ole vielä ratifioinut sitä. Huhtikuussa 2008 arveltiin, että ratifiointiprosessi kestää kahdesta neljään vuotta. Sopimuksen voimaan saattaminen edellyttää muutoksia kansalliseen lainsäädäntöön. Sopimus korostaa vammaisten henkilöiden yhdenvertaisuutta muiden kanssa. Sen tavoitteena on parantaa vammaisten henkilöiden oikeuksien toteutumista käytännössä.

Julkisuuteen nousi vastikään räikeä esimerkki siitä, kuinka vammaisia henkilöitä kohdellaan nykypäivän Suomessa. Espoossa naapurit ovat vastustaneet kehitysvammaisten nuorten asuntolahanketta ja viivyttäneet asuntolan rakentamista pitkään. Valituksissa on vedottu muun muassa

asuntojen arvon alenemiseen, häiritsevään kuljetusliikenteeseen, rakennuksen sopimattomuuteen pientaloalueelle ja liito-oraviin.

Vammaisten henkilöiden oikeuksien ratifiointi on ihmisoikeuskysymys. Se, ettei oikeuksia ole ratifioitu, kertoo kovasta arvomaailmasta ja välinpitämättömyydestä vammaisia henkilöitä kohtaan.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Mitä hallitus aikoo tehdä, että YK:n yleiskokouksen hyväksymä ja Suomenkin allekirjoittama yleissopimus vammaisten henkilöiden oikeuksista ratifioidaan Suomessa kuluvalle hallituskaudella?

Helsingissä 14 päivänä kesäkuuta 2013

Maria Tolppanen /ps

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Herra puhemies, olette toimitanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Maria Tolppasen /ps näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 551/2013 vp:

Mitä hallitus aikoo tehdä, että YK:n yleiskokouksen hyväksymä ja Suomenkin allekirjoittama yleissopimus vammaisten henkilöiden oikeuksista ratifioidaan Suomessa kuluvalla hallituskautella?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Suomi on allekirjoittanut 13.12.2006 hyväksytyn vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan YK:n yleissopimuksen ja sen valinnaisen pöytäkirjan 30.3.2007. Yleissopimus ja sen valinnainen pöytäkirja tulivat kansainvälisesti voimaan 3.5.2008.

Ulkoasiainministeriö asetti 16.5.2011 työryhmän, jonka tehtävänä on valmistella ja selvittää tarvittavat ratifiointitoimenpiteet yleissopimuksen ja sen valinnaisen pöytäkirjan osalta. Työryhmän toimikausi päättyy 31.12.2013. Työryhmässä on laaja valtionhallinnon, Kuntaliiton ja kansalaisyhteiskunnan, erityisesti vammaisjärjestöjen, edustus. Työryhmä on kokoontunut tähän mennessä 19 kertaa.

Pääministeri Jyrki Kataisen hallituksen ohjelmassa todetaan tavoitteena olevan YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan yleissopimuksen ratifiointi hallituskauden aikana.

Suomi pyrkii kansainvälisiä sopimusvelvoitteitaan täyttäessä siihen, että kansallinen lainsäädäntö täyttää sopimuksen vaatimukset.

Vuoden 2011 alussa tulivat voimaan yleissopimuksen edellyttämät kotikuntalakiin ja sosiaa-

lihuoltolakiin tehdyt muutokset, joilla parannettiin vammaisten henkilöiden mahdollisuuksia valita kotikuntansa.

Lisäksi yleissopimuksen ratifiointi edellyttää muun muassa vammaisten henkilöiden itsemääräämisoikeuteen kohdistuvia rajoituksia koskevien säännösten uudistamista. Itsemääräämisoikeuslainsäädännön kokonaisuudistus on vireillä sosiaali- ja terveysministeriössä. Lakia koskevista hallituksen esitys -luonnoksesta on tarkoitus järjestää suomen- ja ruotsinkieliset kuulemistilaisuudet sidosryhmille elo—syyskuussa. Sosiaali- ja terveysministeriön tarkoituksena on antaa itsemääräämisoikeuslainsäädännön uudistusta koskeva hallituksen esitys budjettilakiesityksenä syksyllä 2013.

Eräät vammaisyleissopimuksen määräykset liittyvät osaltaan yhdenvertaisuuslainsäädännön kokonaisuudistukseen, joka on vireillä oikeusministeriössä. Luonnos hallituksen esitykseksi on ollut lausuntokierroksella, joka päättyi 24.5.2013. Oikeusministeriö pyrkii antamaan hallituksen esityksen yhdenvertaisuuslainsäädännön uudistamisesta syksyllä 2013.

Tarkoituksena on, että edellä mainittuja sosiaali- ja terveysministeriön ja oikeusministeriön valmistelussa olevia ja eduskunnalle syksyllä 2013 tarkoituksen mukaan annettavia lainsäädäntöhankkeita lukuun ottamatta ulkoasiainministeriön asettaman työryhmän esitys olisi valmiina syksyllä 2013, minkä jälkeen se mainittujen hankkeiden tulosten ja lausuntojen nojalla päivitetään ja viimeistellään.

Tarkoitus on, että yleissopimuksen ratifiointin yhteydessä ratifioitaisiin myös valinnainen pöytäkirja, jolla mahdollistetaan yksilövalitukset sekä tutkintamenettely yleissopimuksella määrättyjen oikeuksien väitetyistä loukkauksis-

ta. Yksilövalitusmenettely on tärkeä lisä ihmisoikeuksien täytäntöönpanon valvonnassa ja väli-
neenä ihmisoikeuksien kansallisessa ja kansainvälisessä kehittämisessä.

Helsingissä 25 päivänä kesäkuuta 2013

Ulkoasiainministeri Erkki Tuomioja

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Herr talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörsmål SS 551/2013 rd undertecknat av riksdagsledamot Maria Tolppanen /saf:

Vad tänker regeringen göra för att den av FN godkända och också av Finland undertecknade konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning ska ratificeras av Finland under pågående regeringsperiod?

Som svar på detta spörsmål anför jag följande:

Den av FN den 13 december 2006 antagna konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning och dess fakultativa protokoll undertecknades av Finland den 30 mars 2007. Konventionen och dess fakultativa protokoll trädde internationellt i kraft den 3 maj 2008.

Den 16 maj 2011 tillsatte utrikesministeriet en arbetsgrupp med uppgift att bereda och utreda vilka åtgärder en ratificering av konventionen och dess fakultativa protokoll kräver. Arbetsgruppens mandattid löper ut den 31 december 2013. Det finns en bred representation i arbetsgruppen från statsförvaltningen, Kommunförbundet och det civila samhället, särskilt från handikapporganisationerna. Till dags dato har arbetsgruppen sammankommit 19 gånger.

I programmet för statsminister Jyrki Katainens regering fastställs det som mål att FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning ska ratificeras under regeringsperioden.

När Finland fullföljer sina internationella konventionsförpliktelser är ambitionen att den nationella lagstiftningen ska fylla konventionskraven.

I början av 2011 trädde de av konventionen föranledda ändringarna i lagen om hemkommun och i socialvårdslagen som förbättrade möjligheten för personer med funktionsnedsättning att välja hemkommun i kraft.

Vidare förutsätter ratificeringen av konventionen bland annat att bestämmelserna som begränsar självbestämmanderätten för personer med funktionsnedsättning omarbetas. En total översyn av lagstiftningen som gäller självbestämmanderätt är under beredning i social- och hälsovårdsministeriet. Det är meningen att det i augusti—september ska ordnas möten för information och samråd för intressentgrupperna kring utkastet till regeringsproposition om den lagen både på finska och på svenska. Social- och hälsovårdsministeriet har för avsikt att lämna en regeringsproposition om reformen av självbestämmanderättslagstiftningen som budgetproposition hösten 2013.

Vissa bestämmelser i handikappkonventionen har för sin del samband med den fullständiga översynen av lagstiftningen om likabehandling som är under arbete i justitieministeriet. Utkastet till regeringsproposition har varit på remiss, svarstiden gick ut den 24 maj 2013. Justitieministeriet strävar efter att lämna regeringens proposition om reformen av likabehandlingslagstiftningen under hösten 2013.

Frånsett dessa lagstiftningspaket, som är under beredning i social- och hälsovårdsministeriet respektive justitieministeriet och som enligt plan ska lämnas till riksdagen hösten 2013, blir förslaget från utrikesministeriets arbetsgrupp klart hösten 2013. Utifrån resultatet av lagpaketen och utlåtanden ska det sedan uppdateras och en slutlig version utarbetas.

I samband med att konventionen ratificeras är det meningen att också det fakultativa protokollet till konventionen, som ska möjliggöra enskilda klagomål samt ett undersökningsförfarande om påstådda kränkningar av rättighetsbestämmelserna i konventionen, ska ratificeras. Förfa-

randet för klagomål från enskilda är ett viktigt tillägg till övervakningen av hur de mänskliga rättigheterna fullföljs och som verktyg för att förbättra de mänskliga rättigheterna nationellt och internationellt.

Helsingfors den 25 juni 2013

Utrikesminister Erkki Tuomioja